

MILJÖ- DÖMSTOLEN

Som vi tidigare rapporterat har Sockenförening nu ett mål i miljödomstolen. Bakgrunden är att flera fastighetsägare i Skånela ansett att de blivit felaktigt behandlade av Luftfartsverket i urvalet av hus som skall bullerisoleras..

Sidan 5

VISSTE DU DETTA OM LÖNNEN

Sverige finns två inhemska arter av det stora släktet lönn (acer), skogslönn och naverlönn. Naverlönnen finns naturligt endast på ett litet område i Skåne. Därför ägnar vi oss här åt skogslönnen (acer platanoides).

Sidan 6

HASTIGHETS- KONTROLLER

Det har väl inte undgått någon som har trafikerat framförallt Almungevägen under hösten, att det vid ett par tillfällen varit hastighetskontroller på nämnda väg. Skånelatrafikanter har vid flera möten med norrortspolisen uttryckt en önskan om att få kontroller på Almungevägen eftersom hastigheterna har tenderat att bli högre och högre.

Sidan 3

NYA VARIANTER PÅ GAMLA KLASSIKER

Nu är julen här igen! Vi är väl aldrig så traditionsbunda som till årets största mathelg. Ingen jul utan skinka, risgrynsgröt, glögg, sill, köttbullar rödkål och knäck , eller hur? Men prova några nyheter och varianter, det kan bli en ny tradition.

Sidan 8

Skånela Nytt

Distribueras till:
Medlemmar & sockenbor

Utges: 4 ggr per år.

Upplaga: 260 ex.

Ansvarig utgivare:
Lasse Andersson
590 380 70 dagtid
590 381 12 kvällstid

Redaktion:
Pasi Vehkala 590 381 38
Staffan Dackman 591 440 42
Mona Oldeskog 591 440 28

Annonser:
Pasi Vehkala 590 381 38
Prisex. 180x40 mm 200:-

Skånela Sockenförening

Styrelse:

Ordförande
Lasse Andersson 590 380 70

Vice Ordförande
Åke Rask 590 380 12

Kassör
Marita Sandberg 590 381 56

Sekreterare
Staffan Dackman 591 440 42

Ledamot
Mats Gustafsson 590 380 56
Olof Brehmer 590 381 90
Christina Karlsson 590 381 69

Suppleant
Lasse Östlund 590 380 35
Anders Bengtsson 590 381 05
Karin Lindgren
Solveig Martinsson

Medlemsavgift
100:-/hushåll

Postgiro
15 87 79-9

UTGIVNINGSTIDPLAN SKÅNELANYTT 2002.

Nummer	Manusstopp
1	8 mars
2	24 maj
3	23 augusti
4	22 november

REGLER OCH PRISER FÖR UTHYRNING AV GULA SKOLAN

(Fastställda av styrelsen 960417).

BOOKAS

Lokalerna bokas genom Lasse Andersson tfn. 590 380 70

PRISER

Dagtid helg:

Medlem 200:-
Icke medlem 400:-

Kvällstid helg:

Medlem 500:-
Icke medlem 1000:-

En deponering om 2000:- tas ut av samtliga hyresgäster när man hyr kvällstid helg, den återfås efter godkänd besiktning av lokalerna.

För övriga lokala föreningar som vill ha kvällsmöten på Gulan tas en symbolisk avgift av 50:- per kväll (gäller ej fredag – söndag)

ALLMÄNNA KRAV:

Lokalerna skall städas, om städningen inte är utförd till belåtenhet skall hyresgästen betala för extrastädningen med gällande timtaxa.

Lägsta ålder för hyresman är 18 år.

Max antal gäster är 100 personer.

Rabatt erhålls hos följande företag vid uppvisande av medlemskort.

Arlanda Trä & Byggdelar:
10% på hela sortimentet

Märsta Järn & Färg:
15% på lagerförd färg och tapet. 10% på övrigt *ordinarie* sortiment (vid köp för *minst* 100:-). Kampanjvaror undantagna.

Eco Däck:
5% på Encore, 10% på övriga däck, fälgar och arbete.

KA Jansson El AB:
20% på arbete och elmaterial

Skånela Trädfällning:
12% på arbeten, flaggor och vimplar

Vällingby-Centrum Glas & Ram:
20% på glas och inramningar

INNEHÅLL

Skånela Trafikanter rapporterar	3	Visste du detta om lönnen	6
Varför vara med i en förening	4	Nya varianter på gamla klassiker.....	8
Miljödomstolen.....	5		

RAPPORTERAR.....

Det har väl inte undgått någon som har trafikerat framförallt Almungevägen under hösten, att det vid ett par tillfällen varit hastighetskontroller på nämnda väg. Skånelatrafikanter har vid flera möten med norrortspolisen uttryckt en önskan om att få kontroller på Almungevägen eftersom hastigheterna har tenderat att bli högre och högre.

Text: Pasi Vehkala

Nu har norrortspolisen gjort 2 mätningar vilket har resulterat i drygt ett trettiotal rapporter. Flertalet av dessa får hitta ett annat sätt att transportera sig framåt på. Den 11 september genomfördes den första, under en timme och fyrtiofem minuter rapporterades 22 stycken för farter mellan **91 till 128 km i timmen**. Eftersom bemanningen var sådan som den var kunde man inte stoppa någon som höll mellan 71 till 90 km i timmen.

HÖGRE ÄN 100km/tim
Flertalet av de rapporterade höll högre hastighet än 100km/tim. Den 29 oktober hölls nästa kontroll, då under en och en halvtimme. Resultet blev då 15 stycken rapporterade för hastigheter

mellan **94 till 119 km/tim**. Inte heller då kunde man stoppa någon som höll mellan 71-93km/tim.

FLER KONTROLLER
Efter samtal med Bengt Svensson på norrortspolisen så kan Skånelatrafikanter lova att det kommer hållas fler kontroller i framtiden. Båda kontrollerna utfördes under tidig eftermiddag och utfallet hade antagligen blivit högre vid ett senare tillfälle eller vid morgonrusningen. Det som är skrämmande är att det är så många som inte visar någon som helst respekt och/eller hänsyn till de omkringboende eller medtrafikanter. Vilken möjlighet att stanna i tid skulle denna som höll 128 km i timmen haft om någon skulle ha cyklat ut

från en fastighet i samma ögonblick? Polisen som höll i kontrollen sa att det var flera som hade uppenbara problem att stanna vid kontrollplatsen p. g. a. för hög fart! Hoppas att de som kommer tillbaka på vägen efter en tids vila tar det lite lugnare än de gjort tidigare.

ANSÖKAN OM 50-GRÄNS
Nu över till något annat... Skånelatrafikanter håller på att sammanställa en ny ansökan om 50-gräns genom Skånela by. Tidigare ansökningar har blivit avslagna utav olika skäl, men vi i Skånelatrafikanter tror att synen på en 50-gräns har förändrats mot tidigare. Vi får väl se. Om det är någon som har synpunkter på denna ansökan, eller andra synpunkter överhuvudtaget, är ni välkomna att höra av er

till Skånelatrafikanter via mail på skanelatrafikanter@sverige.nu.

RADIO STOCKHOLM
Skånelatrafikanter har varit med i Radio Stockholm också. Jag, Pasi Vehkala, blev uppringd av en reporter i samband med att Ntf hade ett seminarium om skolskjutsar och det resulterade i en intervju där reportern väntade in bussen vid vår hållplats, Skalmstalund, och sen åkte han med till Rosersberg under tiden som han intervjuvade skolbarnen. Inslaget sändes vid ett par tillfällen samma dag (17 oktober) och på morgonen efter. Med bilarna passerande en halvmeter från oss under intervjun så fick den här reportern säkert en annan syn på det här med skolskjutsar.

VARFÖR VARA MED I EN FÖRENING?

Jag skulle tro att det är vanligare i Sverige än någon annanstans att vara med i föreningar av olika slag. Jag har inte gjort någon vetenskaplig undersökning av detta men när man pratar med människor från andra delar av världen så verkar det inte vara lika vanligt. I vissa länder är det till och med förbjudet att vara med i vissa slags grupper eller föreningar.

Text: Pasi Vehkala, Sekreterare Skånelatrafikanter

I Sverige har vi alla slags föreningar, idrottsföreningar, politiska föreningar, intresseföreningar, ja kort sagt, man kan bilda en förening för i stort sett allt. Det som skiljer föreningarna åt är vad man gör, vad syftet är och eventuella mål med föreningen.

IDROTTSFÖRENING

I en idrottsförening är man med för att tycker om och är intresserad av idrotten som utövas. Man träffas mer eller mindre regelbundet där syftet är att träna för att bli bättre och målet antagligen är att vinna eventuella serier. Under resans gång får man gemenskap med likasinnade, lär känna nya vänner, får en bättre kondition och antagligen har man väldigt roligt. En del håller på hela livet med en aktivitet medans andra är med en kortare tid. Om man är aktiv i en hantverksförening av något slag är det den sociala biten som antagligen är viktigast, man kan träffa personer som har

samma intresse som en själv, man kan utöva sitt hantverk och lära sig av varandra. Där skiljer sig syfte och mål åt lite till skillnad mot i en idrottsförening. I hantverksföreningen är syftet kanske att umgås med likasinnade och lära sig mer om sitt hantverk under trevliga former medans målet inte är lika väl definierat. Jag tycker personligen inte att det är så viktigt med mål alla gånger heller. Huvudsaken är att alla trivs och att man har roligt under tiden man håller på.

INTRESSEFÖRENING

I en intresseförening av något slag kan det se annorlunda ut. Beroende på hur och varför man bildade föreningen eller gruppen så kan syfte och mål se väldigt olika ut. Man kan arbeta långsiktigt eller kortsiktigt med en eller flera frågor. Det kan finnas uttalade mål men det behöver inte alltid vara så.

SKOLSKJUTSARNA

Anledningen till den här artikeln är den att, jag sedan en tid är verksam i en grupp som heter Skånelatrafikanter. Den uppstod i samband med ett föräldrasamråd i Råbergsskolan för något år sedan och vi skulle belysa problemen med skolskjutsarna i Sigtuna kommun. Det fungerade inget vidare, då heller, barn fick stå i större utsträckning än idag, tonen var fränare och incidenter inträffade i stort sett varje vecka med barn som blev avsläppta på fel ställen, fastnade i dörrar etc. Idag är situationen något bättre men inte helt bra. Vartefter arbete gick vidare med skolskjutsarna upptäckte vi att det att det fanns en massa frågor som gränslade till vårt område, säkra hållplatser, gång och cykelstråk, hastigheter på våra vägar, mm... Då tyckte vi att det passade bättre att kalla oss för Skånelatrafikanter istället för Skå-

nela bussgrupp. Syftet med vårt arbete är att genom aktivt opinionsbildande arbete öka tryggheten för alla trafikantgrupper som rör sig i vårt närområde (Skånela socken).

INGET HÄNDER?

Det var en kommentar efter vårt senaste möte som fick mig att grunna på anledningen till en förenings/grupps existens. Det var någon som sa att det inte händer någonting efter våra möten. Jag började fundera på detta efter mötet och kom fram till följande, vi har fått igång en

(Forts. på sidan 5)

(Forts. från sidan 4)

dialog med kommun, Swebus, SL, vägverket, NTF och polisen norrort och jag tror inte att det är någon som betvivlar att det finns problem med skolskjutsar, på fler ställen än i Sigtuna kommun. Jag tror inte heller att det är någon som tvivlar att det delvis är vår förtjänst att andra kommuner hör av sig till bl. a. NTF för att komma tillrätta med problemen.

MEDIA

Vi har blivit uppmärksammade av media och andra grupper hör av sig till oss för att höra hur vi arbetar. Det trettiotal bilförare som nyligen har blivit hänvisade till antingen privatchaufförer eller kollektiva färdmedel tackar säkert inte oss för de tätare kontrollerna på våra vägar, men andra trafikantgrupper kanske gör det. Jag betvivlar inte heller att

vi som varit med har lärt oss mycket om faktainsamling, presentation och lobbyism unders resans gång.

OK, jag håller med om att, vill man ha direkta resultat i anslutning till ett möte så ska man kanske välja en annan typ av förening eller verksamhet. Det har funnits tillfällen då fler av oss har velat kasta in handuken för gott. Men sen har det inträffat någonting som gör att gnistan

kommer igång igen. Det kan vara olika saker som gör det, stora som små. Men avslutningsvis vill jag ändå säga att det har hänt en hel del sedan starten och det hade inte varit möjligt utan alla deltagares insatser i stort som i smått. Tappa inte sugen om du är med i en förening där de långsiktiga målen är viktiga- re än de direkta resultaten.

MILJÖDOMSTOLEN

Som vi tidigare rapporterat har Sockenförening nu ett mål i miljödomstolen. Bakgrunden är att flera fastighetsägare i Skånela ansett att de blivit felaktigt behandlade av Luftfartsverket i urvalet av hus som skall bullerisoleras.

Text: Miljögruppen

Sockenföreningen överklagade LFV:s urval till Länsstyrelsen. Efter noggrann prövning där ansåg Länsstyrelsen att Sockenföreningen hade rätt. Flera hus skulle isoleras. Denna åsikt stöddes även av Sigtuna kommuns miljö- och hälsoskyddsnämnd. LFV anmodades att utföra den bullerisolering som fastighetsägarna begärt.

LFV gav sig inte utan överklagade i sin tur Länsstyrelsens beslut till Miljödomstolen. Efter en del skriftväxling har Miljödomstolen nu kallat till en muntlig förhandling den 9 december. Vid samma förhandling kommer domstolen att upp ärenden från sju andra fastighetsägare i andra delar kommunen som också

är missnöjda med LFV:s behandling.

I nästa nummer av SkånelaNytt kommer vi att rapportera om utgången av förhandlingen.

AVLOPPEN I SKÅNELA

Kommunens miljö- och hälsoskyddskontor har anmodat en grupp fastighetsägare i Ekebylundsområdet att komma in med förslag på hur de enskilda avloppen skall förbättras. Det räcker i regel inte längre med de traditionella trekammarbrunnarna. I de flesta fall måste man också ha både en kemisk och biologisk rening. Detta kommer att gälla alla fastigheter med enskilda avlopp inom hela Sigtuna

kommun.

Miljökommittén undersöker om man kan hitta några gemensamma lösningar, så att inte varje husägare i Skånela måste göra egna undersökningar om lämpliga leverantörer etc.

BERGTÄKTERNA I SKÅNELA

Vid en kontakt med Länsstyrelsen nyligen har framkommit att den sökta bergtåkten i Tjusta ännu inte blivit behandlad. Det kommer sannolikt inget beslut i år.

Märsta Förenade har under november lämnat i en fullständig ansökan till Länsstyrelsen om att få utöka bergtåkten och upplaget vid Väs-

Miljögruppen består av:

**Sven-Eric Thorsell
Bengt Gustafsson
Bertil Rydell**

terbytorp. Detaljer om detta fanns i förra numret av SkånelaNytt.

VISSTE DU DETTA OM LÖNNEN

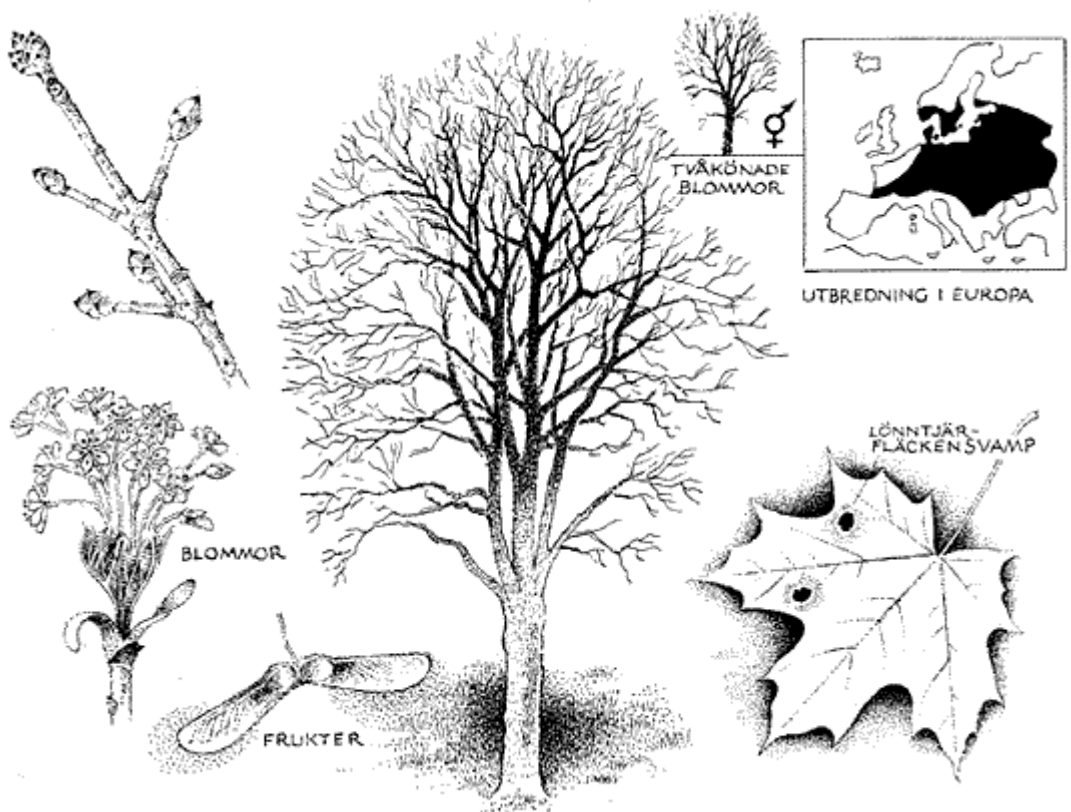
(ACER PLATANOIDES)

Hämtat ur tidningen *Ungskog från Förbundet Skog och Ungdom*.

I Sverige finns två inhemska arter av det stora släktet lönn (acer), skogslönn och naverlönn. Naverlönnen finns naturligt endast på ett litet område i Skåne. Därför ägnar vi oss här åt skogslönnen (acer platanoides).

Lönnen tillhör de s.k ädla lövträden som förutom lönn består av alm, ask, ek, lind, bok och avenbok. Varför de kallas ädla har vi tidigare nämnt, d.v.s. man vet inte riktigt. Det kan ha varit att virket har använts till finare möbler och snickerier (ej bok), att de ofta var de dominerande träden i marker kring slott och herresäten eller att de ställer för vårt land stora krav på mark och klimat.

De ädla lövträden invandrade till Sverige söderifrån. För 8 500-5 000 år sedan, under den s.k värmetiden, dominerade ädellövurskogar de bättre markerna i Syd- och Mellansverige. På grund av svedjebuket hade de nästan försvunnit runt 1800-talet. Den naturliga ädellövsogon

överlevde bara på de marker som inte lämpade sig för åkerbruk. Dessutom hade de trängts söderut p.g.a. kallare klimat och konkurrens från granen. Under 1900-talets första hälft ökade dock arealen ädellövsogon.

Idag förekommer lönnen mera allmänt bara i sydligaste Sverige, men i varma lägen hittas den upp till norra Värmland, Dalarna och kusttrakterna i Ångermanland. Skogslönnen hör till de härdigaste av våra ädla lövträd.

Den vill ha kalkhaltig och finjordsrik mark för att utvecklas väl. Den bildar inga egna bestånd utan uppträder i lövblandskogar. Växer den mera fritt får den en vid och lövrik krona varför den uppskattas som parkträd. Lönnen
(Forts. på sidan 7)

(Forts. från sidan 6)

kan bli upp till 30 m hög och ca 150 år.

Lönnen har en slät och gråbrun bark. Knopparna är röda och spetsiga och skotten bruna eller rosaskiftande. Bladflikarna är skarpt skurna och i spetsarna utdragna. Fruktingarna - eller näsorna är som bekant gröngula.

Lönnen blommar tidigt på våren. De upprätta gröngula blommorna slår ut i knippen på nakna grenar. Blommorna är tvåkönade och har en söt nektardoft som lockar dit insekter som pollinerar blommorna. Själva frukten sitter i bladvingarnas nedre del vilka bildar en trubbig vinkel med en annan frukt. När frukterna under hösten faller, säras de var för sig och vingarna fungerar då som "propellrar" som kan föra frukten ett gott stycke från moderträdet.

Löven slår ut efter blommorna

och är i lövsprickningen ljusgröna och de sitter på ett långt skaft, ca 10 cm. Det ovanligt långa bladskäftet kan ha att göra med att alla löv ska "komma åt" solljuset. På hösten får de en lysande gul eller röd färg. I oktober mognar fröet som har lätt för att gro och är ganska frosthärdigt efter groddplantstadiet. Lönnen angrips inte i någon större grad av insekter men kan lätt få kräfta, särskilt i barkskador.

Lönnens virke är hårt, svårklivet och vitt till gulvitt i färgen. Det är dock lättarbetat och passar bra till sniderier. Det används idag till möbelvirke och massaframställning. Tidigare användes det även till bösskolar, musikinstrument, trätallrikar och skrin. Man sade också förr att lönnen var det enda material som dög till räffskaft då det inte gav blåsor i händerna.

I USA bjuds lönnsirap till "pancakes". Lönnsirap får man från sockerlönnen som hör

hemma i nordöstra USA och sydöstra Kanada. Dess sav innehåller mycket socker, som under vintern är lagrad i rötter och ved. På våren tappas saven, som stiger i trädet för att förse bladen med näring. Ett hål borras i splinten och saven avleds genom en pip till en behållare. Behållaren töms dagligen och vätskan kokas ihop till sirap ur vilken socker kan kristalliseras ut. (Splint = den levande veden som transporterar vatten och näring ur jorden samt lagrar näringsämnen och byggstenar). Ca 3 kg kan man få från en stor sockerlönn.

I boken "Träd och människor" berättas att även lönnar här i Sverige kunde bjuda vissa sötaker, om än ej av egen sav. Vid sekelskiftet rönte lönnen nämligen stor uppskattning som punchveranda. En sådan stod att hitta vid Alsike gästgivaregård i Uppland. Via en trappa kom man upp i trädets krona där bord och bänkar fanns mon-

terade. Dock bröts en av de grövsta grenarna en vårdag 1938 och gick av. Huruvida några punchdrickande herrar fanns i trädet vid det tillfället förtäljer inte historien.

Vidare berättas att barn som drabbats av engelska sjukan skulle bli friska om de drogs genom en hålighet i en lönn. Pojkar drogs från höger och flickor från vänster, medan de som drog rabblade ramsor som bl.a. innehöll sjukdomens och den sjukens namn. För att detta skulle fungera måste det dock ske i solnedgången, tre torsdagar i följd och en bit av den sjukens kläder skulle knytas runt en gren.

**GOD JUL
OCH
GOTT NYTT ÅR
ÖNSKAR
SkånelaNytt**

NYA VARIANTER PÅ GAMLA KLASSIKER

Nu är julen här igen! Vi är väl aldrig så traditionsbunda som till årets största mathelg. Ingen jul utan skinka, risgrynsgröt, glögg, sill, köttbullar rödkål och knäck, eller hur? Men prova några nyheter och varianter, det kan bli en ny tradition.

Av Kicki Karlsson

JULSKINKA MED GRÖNT TÄCKE

1 skinka 3-4 kg kokt eller
ugnsbakad
1 kruk timjan
1 kruk salvia
1 ägg
2 msk skånsk senap
1 msk akaciahonung
1 msk ströbröd

Sätt ugnen på 225°. Skär av svålen på skinkan och finhacka örterna. Blanda ägg, senap och honung. Tillsätt örterna. Bred blandningen över skinkan. Pudra över lite ströbröd. Griljera skinkan i ugnen ca 10 minuter till ytan fått färg.

SAFFRANSGRAVAD LAX MED HONUNGS- SÅS

Var noga med mängderna socker och salt eftersom farliga bakterier kan utvecklas i laxen annars

Ca 1 kg lax av mellanbiten
knappt 1 ½ dl strösocker
knappt 1 ½ dl salt
2 tsk vitpepparkorn grovt
stötta
1 kuvert saffran
1-2 knippen dill

Skär laxen i 2 befria filéer

men låt skinnet sitta kvar. Benen plockas lättas ur med tång eller pincett. Stöt ihop socker, salt, vitpeppar och saffran. Gnid in blandningen på laxens köttside. Finhacka dillen och lägg ihop laxbitarna med rikligt med dill mellan. Strö över resten av dillen. Lägg laxen i en plasrpåse och låt grava i kylskåpet 1-2 dygn. Vänd påsen några gånger. Skär upp laxen i tunna skivor och servera med honungssås.

HONUNGSSÅS

1 burk Creme fraiche

1 msk dijonsenap
1 ½ msk akaciahonung
salt, peppar
lite finklippt dill

Blanda Creme fraiche, senap och honung. Smaka av med salt och peppar. Rör i lite finklippt dill.

JULSALLAD

4 stora apelsiner
1 stor röd lök
Dressing:
½ dl vitvinsvinäger
1 ½ dl olivolja
några rosépepparkorn
några stjärnanis

Skiva skalade apelsiner och röd lök. Varva på ett fat. Vispa ihop vinäger och olja. Stöt kryddorna och blanda ner. Håll dressingen över salladen.

**God jul och gott nytt år
önskar
Kicki**

